

Govor visokog predstavnika Valentina Inzka pred Vijećem sigurnosti UN-a

Vrijedi izgovorena riječ.

Gospodine predsjedavajući, vaše ekscelencije, dame i gospodo,

Hvala vam što ste mi dali priliku da prezentiram moj sedmi izvještaj na funkciji visokog predstavnika i ukupno 41. izvještaj visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu.

Ovi dani su posebni za Bosnu i Hercegovinu jer će ova zemlja 22. maja obilježiti 20. godišnjicu prijema u članstvo Ujedinjenih naroda, zajedno sa Hrvatskom i Slovenijom.

Ali ovi dani su posebni i za moju zemlju, Austriju, jer je ona predsjedavala Vijećem sigurnosti tog maja prije tačno 20 godina.

Tadašnji austrijski ambasador dr. Peter Hohenfellner, koji je predsjedavao Vijećem sigurnosti, 20. maja 1992. godine predložio je ovom tijelu usvajanje odluke kojom se preporučuje Generalnoj skupštini da se Bosna i Hercegovina primi u članstvo Ujedinjenih naroda.

Na istom zasjedanju, Vijeće sigurnosti UN-a jednoglasno je usvojilo Rezoluciju br. 755 (1992), kojom je podržalo ovu preporuku.

Predsjedavajući Vijeća sigurnosti, dr. Peter Hohenfellner, tada je dalekovidno primijetio da su "sve članice Vijeća uvjerene da će Bosna i Hercegovina dati značajan doprinos radu ove organizacije".

Na osnovu ove historijske preporuke, Bosna i Hercegovina je

prije 20 godina, 22. maja 1992. godine, bez glasanja, primljena u članstvo UN-a Rezolucijom br. 46/237 Generalne skupštine UN-a.

Htio bih iskoristiti ovu priliku da iz sveg srca čestitam Bosni i Hercegovini, i veoma mi je drago da – kao što je i predviđeno prije 20 godina – Bosna i Hercegovina zaista daje značajan doprinos radu ove organizacije, a nedavno i uspješno izvršenim mandatom nestalne članice Vijeća sigurnosti.

Također želim iskoristiti ovu priliku da čestitam Hrvatskoj i Sloveniji ovaj događaj. U Sloveniji se datum prijema u UN čak obilježava kao “dan slovenačke diplomatije.”

Ovakve godišnjice su vrijeme za razmišljanje. Osvrćući se unazad, niko ne može sporiti da je Bosna i Hercegovina otišla daleko. Ali ne možemo ni sporiti da je pred ovom zemljom još dug put prije nego posao bude okončan.

U isto vrijeme, jako mi je drago što mogu izvijestiti da je 2012. godina počela dobro, sa znacima pozitivnih promjena u zemlji.

Dopustite mi da vas obavijestim o najznačajnijim pozitivnim dešavanjima u posljednjih nekoliko mjeseci, dešavanjima za koja vjerujem da nude stvarnu nadu da 2012. može biti dobra godina za Bosnu i Hercegovinu.

Desetog februara – više od 16 mjeseci nakon izbora – konačno je imenovana državna vlada, sa predsjedavajućim iz reda Hrvata. Vlada se zasniva na koaliciji šest najjačih stranaka.

Bio sam posebno zadovoljan tim ishodom pošto sam dosljedno i stalno insistirao da se ispoštuje princip rotiranja predstavnika različitih nacionalnosti na funkciji državnog premijera između mandata. Shodno tome, sada imamo premijera koji je iz hrvatskog konstitutivnog naroda. I uzgred, on je odlično započeo svoj mandat. Da vlasti ovoga puta nisu ispoštovale princip rotacije, bilo bi jako teško ponovo

uspostaviti ovu proceduru koja je veoma važna za Bosnu i Hercegovinu.

Nadalje, jednako dosljedno i kontinuirano sam zagovarao da šest stranaka koje čine Vijeće ministara – imajući u vidu podršku koju su dobili na izborima – snose najveću odgovornost za formiranje vlade i napredak zemlje. Apelirao sam na stranke da to učine, ali sam im jednako tako dao do znanja da je do njih da formiraju vladu i da međunarodna zajednica neće intervenirati.

Formiranju vlade je prethodilo usvajanje dva zakona na državnom nivou koja su dugo čekala na usvajanje – Zakona o državnoj pomoći i Zakona o popisu stanovništva, od kojih su oba važna za proces pridruživanja EU.

Zatim su, devetog marta, lideri šest vodećih stranaka postigli dogovor o dva pitanja koja su utvrđena kao preduvjeti za zatvaranje mog ureda, a to su pitanje vlasništva i korištenja vojne imovine, te šire pitanje vlasništva i korištenja državne imovine. Generalno, dogovor stranačkih lidera od devetog marta je pozitivan korak i nudi stvarnu nadu da će doći do napretka.

Što je najvažnije, napredak u vezi sa pitanjem vojne imovine pomogao bi u stvaranju pravih uvjeta za puno učešće Bosne i Hercegovine u Akcionom planu za članstvo u NATO-u (*Membership Action Plan* – MAP) – korak koji uvijek dosljedno i snažno podržavam. Nadam se da ćemo u sljedećih nekoliko dana čuti dobre vijesti sa samita u Chicagu. Bio bi to pravi poticaj za Bosnu i Hercegovinu i signal ovoj zemlji da je napredak na evroatlantskom putu moguć.

Naravno, kriterij za to je provedba. Ono što sad treba pokazati je djelovanje državne i entitetskih vlada u smislu provođenja dogovora koji su postigli.

Također, osim napretka u vezi sa vojnom i državnom imovinom, Upravni odbor Vijeća za provedbu mira trenutno razgovara o budućnosti režima međunarodne supervizije u Distriktu Brčko.

Ovo pitanje je još jedno od pet ciljeva i dva uvjeta koji su postavljeni za zatvaranje OHR-a.

Moj ured će ohrabrivati i podržavati lokalne organe vlasti da postignu napredak, ali ja neću raditi umjesto njih. Ta vremena su prošla. Napredak mogu ostvariti jedino domaće institucije.

To se takođe odnosi i na implementaciju presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić-Finci kojom se od Bosne i Hercegovine traži da izmijeni način izbora članova njenog Predsjedništva i delegata u Domu naroda. Napredak u vezi s ovim pitanjem je bitan za put Bosne i Hercegovine ka Evropskoj uniji, ali je prije svega bitan sam od sebe i sam po sebi jer su pitanja ljudskih prava i vladavine prava izuzetno značajna. Dozvolite mi da iskoristim ovu priliku da još jednom pozovem lidere da poduzmu dodatne napore i postignu dogovor.

Svi ovi pozitivni pomaci koje sam upravo nabrojao su rezultat činjenice da se političari napokon sastaju i međusobno razgovaraju.

Tako jednostavno, a ipak je to sve do sada bilo tako nedostižno.

Istovremeno, Bosna i Hercegovina i dalje ima koristi od pozitivne klime u regionu, kojoj su u velikoj mjeri doprinijeli predsjednik Republike Hrvatske Josipović i ministrica vanjskih poslova Pusić, kao i predsjednik Republike Srbije, Tadić. Uloga Crne Gore u ovom poboljšanom regionalnom okruženju je takođe bila izuzetno konstruktivna.

Tako da sada prvi put nakon dužeg vremena u Bosni i Hercegovini imamo politički proces zasnovan na dijalogu i spremnosti na kompromis. Ovo vraćanje političkom dijalogu, pregovaranju i postizanju kompromisa, do čega je trebalo doći daleko ranije, jako je dobra vijest. Ukoliko se ovaj trend bude nastavio i razvijao, ukoliko bosanskohercegovački lideri ispune obaveze koje su preuzeli, onda bi 2012. godina zaista mogla biti prijelomna godina na putu ka integraciji u

evroatlantske institucije. U svakom slučaju, ova godina je započela kao godina koja izuzetno obećava.

Istovremeno, s obzirom na moj mandat, takođe moram i zvanično spomenuti dešavanja koja su manje dobrodošla.

Paralelno s ovom pozitivnom dinamikom i dalje imamo prisutnu paralelnu dinamiku političkih programa koji pozivaju na podjelu, kao što je to bio slučaj i u proteklih šest godina. Tokom perioda na koji se odnosi ovaj izvještaj, imali smo nekoliko problematičnih izazova uperenih protiv Dejtonskog mirovnog sporazuma i teritorijalnog integriteta BiH, uključujući i niz izjava kojima se dovodila u pitanje državotvornost Bosne i Hercegovine. Relevantne citate i detalje u vezi sa ovim dešavanjem možete naći u mom izvještaju.

Ovo su aspekti inače pozitivne političke situacije u Bosni i Hercegovini koji nisu dobrodošli, ali moramo ih imati na umu. Uzimajući u obzir moj mandat, ovakve izazove moram shvatati ozbiljno.

Još jedno pitanje koje pomno pratim je pitanje državnog budžeta. Državni budžet za 2011. godinu je usvojen tek 2012. godine, a još uvijek čekamo usvajanje budžeta za 2012. godinu te globalnog fiskalnog okvira za period 2012.-2014. Budžet za 2012. godinu je sada prošao prvo čitanje u Predstavničkom domu BiH. Srdačno pozdravljam ovaj korak te se nadam da će parlament brzo završiti svoj posao kako bismo konačno imali budžet na državnom nivou. Ostaje da se vidi kako će budžet, koji je manji od zadnjeg budžeta usvojenog u redovnoj proceduri za 2010. godinu, utjecati na funkcioniranje državnih institucija. Ipak se nadamo da će budžet biti odgovarajući za osnovne funkcije države, uključujući i one koje su relevantne za perspektivu zemlje u EU i NATO-u.

Godina 2012. je izborna godina što sa sobom nosi posebne

izazove. Vodi se žestoka diskusija po pitanju izbornih pravila za Mostar i Srebrenicu i to može značajno uticati na tok izborne kampanje. Oba mjesta su posebna i zahtijevaju našu stalnu pažnju. Moj ured će sigurno načiniti dodatne napore tokom 2012. godine kako bi pomogao objema zajednicama da postignu napredak u interesu građana koji tamo žive te dao doprinos stvaranju okruženja koje će omogućiti samoodrživu koegzistenciju brojnim budućim generacijama.

Ukazivanjem na ove poteškoće i izazove ne želim da umanjim veoma stvarne i dugo očekivane signale pozitivnog političkog napretka koje, kako se čini, sa sobom nosi dinamika evropskih integracija. Istovremeno, želim podsjetiti da je BiH veoma specifična zemlja čija je nedavna prošlost bila puna nemilih događaja. Potreban je poseban i pažljivo definiran pristup. To je nešto što ne smijemo ignorirati dok gledamo u budućnost.

Kako je Ustav Bosne i Hercegovine napisan kao dio Mirovnog sporazuma, faktor Dayton a će u nekom obliku uvijek biti prisutan u Bosni i Hercegovini. Međutim, od suštinskog je značaja da se nastavi stalno i sistematsko jačanje faktora EU pošto evroatlantska budućnost jeste budućnost Bosne i Hercegovine, i to njena jedina budućnost. Nema potrebe da kažem da je to put koji ima moje puno poštovanje i bezrezervnu podršku.

Nadam se da će činjenica koliko je daleko odmakla tokom posljednjih dvadeset godina dati snagu zemlji, te da će ova realnost inspirirati političke lidere da ispune svoje odgovornosti prema građanima i – usudujem se to reći – prema međunarodnoj zajednici.

Imajući u vidu koliko je međunarodna zajednica investirala u BiH tokom ovih godina, više je nego prirodno da imamo očekivanja od političkih lidera i vlasti u Bosni i Hercegovini. U posljednjih šest mjeseci su dokazali da mogu postići napredak – sada očekujemo i trebamo vidjeti više od toga.

Predsjedavajući, ekscelencije, dame i gospodo, dozvolite da zaključim svoje izlaganje tako što ću naglasiti tri stvari.

1. Posljednja dešavanja daju nadu u istinski napredak, ali još uvijek je jako rano. Želimo vidjeti mnogo više u smislu konkretnih rezultata i vjerujem da će tako i biti. 2012. može biti prelomna godina za BiH u njenim nastojanjima da ostvari napredak ka punim evroatlantskim integracijama. Članstvo u NATO-u i EU dva su dijela jedinstvenog puta Bosne i Hercegovine. Oni se nadopunjuju i u potpunosti podržavam oba.

2. Ne možemo ignorirati činjenicu da i dalje ima izazova uperenih protiv Mirovnog sporazuma. Moramo osigurati da smo adekvatno opremljeni da se suočimo sa takvim izazovima. Na taj način također ćemo podržati napore onih snaga u zemlji koje žele ići naprijed i približiti se evroatlantskim integracijama.

3. Naše jedinstvo je naša snaga – jedinstvo međunarodne zajednice. Bosna i Hercegovina može biti uzor, primjer kako međunarodna zajednica uspješno sarađuje i govori jednim glasom. Na terenu u Sarajevu ovo je već ostvareno. Peter Sorensen, novi specijalni predstavnik EU, imao je fantastičan početak u Bosni i Hercegovini. Trebamo mu dati našu punu podršku. On i ja, kao i naši uredi, veoma dobro sarađujemo. Spreman sam i dalje sarađivati sa njim i svim drugim akterima, uključujući Vijeće sigurnosti UN-a, zato što čvrsto vjerujem da ćemo uspjeti sve dok smo ujedinjeni.

Mnogo toga smo postigli u proteklih dvadeset godina i uložili smo ogromne količine energije i resursa. Moramo osigurati da i dalje ostanemo opredijeljeni i da uspješno dovršimo našu misiju u Bosni i Hercegovini. To se može postići. To se može uraditi.

Hvala.